

dertigduizend gevangenen geteld en een maximale bezetting gehad van ca. vierduizend gevangenen. De geschiedenis van het kamp valt in twee perioden uiteen: de periode van augustus '41 (oprichting) tot januari-maart '43 (ontruiming) en de periode van mei-juni '43 (heropening) tot aan de bevrijding. In die eerste periode vormde Amersfoort de enige grote vergaarbak van gevangenen die de 'SD' bezat – in de tweede had de 'SD' de beschikking over twee vergaarbakken: Amersfoort en Vught, en toen werd Amersfoort, althans tot september '44 (de gebeurtenissen tijdens de hongerwinter en bij de bevrijding zullen wij pas in deel 10 beschrijven), hoofdzakelijk gebruikt om er ontduikers van de arbeidsinzet in op te sluiten die naar Duitsland doorgezonden werden. Het kamp heeft zijn aanduiding als *Durchgangslager* ten volle verdiend: van de genoemde ruim vijf-en-dertigduizend gevangenen zijn ca. twintigduizend naar Duitsland op transport gegaan: in de eerste periode, afgezien nog van enkele honderden 'contactbrekers', bijna twee-entwintighonderd gevangenen hoofdzakelijk naar Mauthausen, Neuengamme, Buchenwald en Sachsenhausen, in de tweede periode (van oktober '43¹ t.e.m. maart '45) een kleine achttienduizend naar de meest verschillende oorden: naar concentratiekampen (in de hongerwinter vooral naar Neuengamme), naar *Arbeitsziehungslager*, maar ook naar tientallen, ja honderden ondernemingen in Duitsland.

★

Bij het kamp in Amersfoort werd, evenals bij dat in Schoorl, gebruik gemaakt van barakken van het Nederlandse leger: bezuiden Amersfoort, op de grens van de gemeenten Amersfoort en Leusden, was begin '39 een kamp gebouwd voor infanterie-eenheden die op de Leusderhei gingen oefenen, het kamp 'De Boskamp'; in dat kamp waren enkele kleine barakken voor de administratie, een eetbarak en vier slaapbarakken. Bij de mobilisatie werden er delen van een infanterie-bataljon in gelegerd.

In de lente van '41 werd door de bezetter besloten, van 'De Boskamp' een concentratiekamp te maken. Naar verhouding zou dat een klein kamp zijn: in de slaapbarakken, die van hout waren, was tezamen slechts plaats voor ca. zeshonderd gevangenen. Elke barak was gevuld met kribben en

¹ In '43 hebben van januari t.e.m. september uit Amersfoort geen transporten naar concentratiekampen in Duitsland plaatsgevonden.